

**Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi rikoslain 2 luvun 14 a §:n ja 45 luvun muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi**

Eduskunnalle on vuoden 1999 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 17/1999 vp laiksi rikoslain 2 luvun 14 a §:n ja 45 luvun muuttamisesta ja eräiksi siihen

liittyviksi laeiksi. Nyt koolla oleva eduskunta, jolle lakivaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 5/2000 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

## Laki

### rikoslain 2 luvun 14 a §:n ja 45 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 45 luku, sellaisena kuin se on laissa 321/1983, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, ja  
*lisätään* 2 luvun 14 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 578/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

#### 2 luku

#### Rangaistuksista

#### 14 a §

Alinta sotilasarvoa ei kuitenkaan tuomita menetettäväksi.

#### 45 luku

#### Sotilasrikoksista

#### Palvelusrikokset

#### 1 §

#### Palvelusrikos

Sotilas, joka rikkoo tai jättää täyttämättä palvelukseen kuuluvan velvollisuuden taikka palvelusta tai sotilaallista järjestystä koskevan ohjesäännöllä tai muulla tavoin annetun

määräyksen, on tuomittava, jollei teosta 40 luvun 1—3 tai 5 §:ssä tai tässä luvussa erikseen säädetä rangaistusta, *palvelusrikoksesta* kurinpitörangaistukseen tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Palvelusrikoksesta tuomitaan myös sotilas, 1) joka on palvelustehtävässä siinä määrin alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alainen, että hänen kykynsä suorittaa palvelusta on alentunut, tai

2) joka hankkiakseen itselleen vapautuksen, loman tai muun helpotuksen palveluksesta vioittaa itseään, vahingoittaa terveytään tai sitä yrittää taikka sanotussa tarkoituksessa esittää valheellisen tiedon.

#### 2 §

#### Törkeä palvelusrikos

Jos palvelusrikoksessa

1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,

2) pyritään aiheuttamaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa taikka

3) rikos on tehty erityisen vastuunalaista tehtävää suoritettaessa

ja palvelusrikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava *törkeästä palvelusrikoksesta* vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

### 3 §

#### *Lievä palvelusrikos*

Jos palvelusrikos, palvelustehtävän laatu tai muut seikat huomioon ottaen, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksenteijä on tuomittava *lievästä palvelusrikoksesta* kurinpitorangeistukseen.

### 4 §

#### *Tuottamuksellinen palvelusrikos*

Jos 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu palvelusrikos on tehty huolimattomuudesta, rikoksenteijä on tuomittava *tuottamuksellisesta palvelusrikoksesta* kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

#### *Vartiorikokset*

### 5 §

#### *Vartiorikos*

Vartio- tai päivystystehtävää suorittava sotilas, joka luvattomasti poistuu vartiopaikaltaan tai päivystystehtävästä, tai sotilas, joka ei määräaikana saavu sanottuun palvelustehtävään taikka muuten jättää täyttämättä tai rikkoo vartio- tai päivystyspalveluksesta annettuja määräyksiä, on tuomittava *vartiorikoksesta* kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

### 6 §

#### *Törkeä vartiorikos*

Jos vartiorikoksessa aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa taikka sellaisen vahingon vaaraa ja vartiorikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava *törkeästä vartiorikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi

kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

### 7 §

#### *Lievä vartiorikos*

Jos vartiorikos, vartio- tai päivystystehtävän laatu tai muut seikat huomioon ottaen, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksenteijä on tuomittava *lievästä vartiorikoksesta* kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

### 8 §

#### *Tuottamuksellinen vartiorikos*

Jos vartiorikos on tehty huolimattomuudesta, rikoksenteijä on tuomittava *tuottamuksellisesta vartiorikoksesta* kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

#### *Poissaolorikokset*

### 9 §

#### *Luvaton poissaolo*

Sotilas, joka oikeudettomasti poistuu siitä joukosta tai paikasta, jossa hänen on palveltava, taikka jää sinne määräaikana saapumatta, on tuomittava *luvattomasta poissaolosta* kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

### 10 §

#### *Karkaaminen*

Sotilas, joka on jatkanut 9 §:ssä tarkoitettua poissaoloaan vähintään viisi vuorokautta siten, että poissaolosta on aiheutunut tai voinut aiheutua olennainen keskeytys hänen koulutuksessaan tai muuten olennaisista haittaa palvelukselle, on tuomittava *karkaamisesta* kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

#### *Kuuliaisuusrikokset*

### 11 §

#### *Esimiehen väkivaltainen vastustaminen*

Sotilas, joka väkivaltaa käyttäen tai sillä

uhaten vastustaa esimiehen taikka vartio-, päivystys-, järjestyspartio- tai poliisitehtävää suorittavan sotilaan palveluksessa hänelle antaman käskyn täyttämistä taikka mainituin tavoin pakottaa tai koettaa pakottaa tämän tekemään tai tekemättä jättämään jotakin taikka muuten tekee tälle väkivaltaa tämän ollessa palveluksessa tai tämän palvelustoi-  
men johdosta, on tuomittava *esimiehen väki-  
valtaisesta vastustamisesta* kurinpitorangeis-  
tukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi  
vuodeksi.

## 12 §

*Törkeä esimiehen väkivaltainen  
vastustaminen*

Jos esimiehen väkivaltaisessa vastustami-  
sessa

1) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka  
muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista  
välinettä tai

2) rikos tehdään yhteistoimin toisen soti-  
laan kanssa

ja esimiehen väkivaltainen vastustaminen  
on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä,  
rikoksenteikijä on tuomittava *törkeästä esi-  
miehen väkivaltaisesta vastustamisesta* van-  
keuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja  
enintään neljäksi vuodeksi.

## 13 §

*Haitanteko esimiehelle*

Sotilas, joka käyttämättä väkivaltaa tai sen  
uhkaa oikeudettomasti estää tai yrittää estää  
esimiehen taikka vartio-, päivystys-, järjes-  
tyspartio- tai poliisitehtävää toimittavan soti-  
laan palvelustoi-  
men suorittamista tai vai-  
keuttaa sitä, on tuomittava *haitanteosta esi-  
miehelle* kurinpitorangeistukseen tai van-  
keuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

## 14 §

*Niskoittelu*

Sotilas, joka kieltäytyy täyttämästä esimie-  
hen taikka vartio-, päivystys-, järjestyspartio-  
tai poliisitehtävää suorittavan sotilaan hanel-  
le palveluksessa antamaa käskyä taikka ta-  
hallaan jättää sen täyttämättä tai viivyttää  
sen täyttämistä, on tuomittava *niskoittelusta*  
kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enin-

tään yhdeksi vuodeksi.

## 15 §

*Yhteinen niskoittelu*

Jos sotilaat siitä keskenään sovittuaan te-  
kevät 14 §:ssä tarkoitetun rikoksen, kukin ri-  
koksenteikijä on tuomittava *yhteisestä nis-  
koittelusta* kurinpitorangeistukseen tai van-  
keuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

*Esimiesrikokset*

## 16 §

*Esimiesaseman väärinkäyttäminen*

Esimies, joka

1) käskyvaltaa väärinkäyttäen aiheuttaa  
käskynalaiselle sellaista kärsimystä tai sel-  
laista vaaraa hänen terveydelleen, joka ei ole  
palveluksen kannalta tarpeellista, taikka koh-  
telee häntä nöyryyttävällä tavalla, tai

2) kurinpitoesimiehenä määrää kurinpito-  
rangaistuksen tai -ojennuksen henkilölle,  
jonka tietää syyttömäksi,

on tuomittava *esimiesaseman väärinkäyttä-  
misestä* kurinpitorangeistukseen tai van-  
keuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Esimiesaseman väärinkäyttämisestä tuomi-  
taan myös esimies, joka teettää käskynalai-  
sella palvelukseen tai koulutukseen kuulu-  
matonta työtä.

## 17 §

*Törkeä esimiesaseman väärinkäyttäminen*

Jos esimiesaseman väärinkäyttämisessä  
aiheutetaan käskynalaiselle erityisen tuntu-  
vaa kärsimystä tai vakavaa vaaraa hänen  
terveydelleen ja esimiesaseman väärinkäyttä-  
minen on myös kokonaisuutena arvostellen  
törkeä, rikoksenteikijä on tuomittava *törkeäs-  
tä esimiesaseman väärinkäyttämisestä* van-  
keuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja  
enintään neljäksi vuodeksi.

*Muut rikokset*

## 18 §

*Sotilaan sopimaton käyttäytyminen*

Sotilas, joka muulloin kuin palvelustehtä-

vässä ollessaan puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen käytössä olevalla kasarmi- tai muulla alueella, julkisella paikalla tai julkisessa tilaisuudessa esiintyy ilmeisen päihytyneenä taikka meluamalla tai muulla käyttäytymisellään aiheuttaa häiriötä tai pahennusta, on tuomittava *sotilaan sopimattomasta käyttäytymisestä* kurinpitorangeistukseen.

## 19 §

*Luvaton poliittinen toiminta*

Tämän luvun 27 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettu sotilas tai rajavartiolaitoksen sotilastehtävässä palveleva, joka liittyy jäseneksi puolueeseen tai puoluepoliittista toimintaa harjoittavaan tai sitä selvästi tukevaan yhdistykseen taikka jättää eroamatta puolueesta tai edellä tarkoitetusta yhdistyksestä, on tuomittava *luvattomasta poliittisesta toiminnasta* kurinpitorangeistukseen.

*Sota-ajan rikokset*

## 20 §

*Sotilasrikos sota-aikana*

Jos 1 §:n 1 momentissa tai 2 momentin 1 kohdassa tai 9 §:ssä tarkoitettu rikos tapahtuu sota-aikana, rikoksenteijä on tuomittava kurinpitorangeistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos 5, 10, 11, 14 tai 15 §:ssä tarkoitettu rikos tapahtuu sota-aikana, rikoksenteijä on tuomittava vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

Jos 6 tai 12 §:ssä tarkoitettu rikos tapahtuu sota-aikana, rikoksenteijä on tuomittava vankeuteen enintään kuudeksi vuodeksi.

## 21 §

*Taisteluvollisuuden rikkominen*

Sotilas, joka

1) rikkomalla hänelle taistelutoimessa kooluvan erityisen vullisuuden,

2) jättämällä sellaisen vullisuuden täyttämättä tai

3) muulla näihin rinnastettavalla tavalla vaarantaa taistelutoimen suorittamisen, on tuomittava, jollei teosta ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta, *taisteluvullisuuden rikkomisesta* vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

Taisteluvullisuuden rikkomisesta tuomitaan myös sotilas, joka sota-aikana tarkoituksenaan karttaa palvelusta tai välttää osallistumasta erityiseen taistelutoimeen tekee 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rikoksen.

## 22 §

*Sotakarkuruus*

Sotilas, joka sota-aikana karkaa vihollisen puolelle tai ilman pakottavaa syytä antautuu viholliselle, on tuomittava, jollei hän samalla tee törkeää maanpetosta tai sitä yritä, *sotakarkuruudesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

## 23 §

*Vaarallinen sotilasrikos*

Jos 20 §:n 2 tai 3 momentissa tai 21 §:ssä tarkoitettu rikos on omiaan aiheuttamaan erityisen vakavaa vaaraa joukolle tai sen toiminnalle taikka vaarantamaan erityisen tärkeän kohteen, rikoksenteijä on tuomittava *vaarallisesta sotilasrikoksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

## 24 §

*Salahanke vaarallisen sotilasrikoksen tekemiseksi*

Jos sotilaat sopivat keskenään 23 §:ssä tarkoitettua vaarallisen sotilasrikoksen tekemisestä, on kukin rikoksenteijä tuomittava *salahankkeesta vaarallisen sotilasrikoksen tekemiseksi*, alkuunpanija ja johtaja vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi sekä muu

osallinen kurinpitorangaistukseen tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

## 25 §

### *Sotavankeudesta pakeneminen*

Sotavanki, joka pakenee tai sitä yrittää, on tuomittava *sotavankeudesta pakenemisesta* kurinpitorangaistukseen.

## 26 §

### *Sotavangin pakenemisen edistäminen*

Sotavanki, joka edistää toisen sotavangin pakenemista, on tuomittava *sotavangin pakenemisen edistämisestä* kurinpitorangaistukseen.

## *Soveltamisala*

## 27 §

### *Sotilaat*

Sotilaalla tarkoitetaan tässä luvussa:

1) puolustusvoimien sotilasvirassa palvelevaa sekä sitä, joka on nimitetty puolustusvoimien virkamieheksi määräaikaiseen virkasuhteeseen määrättyä sotilastehtävään;

2) aseellisena tai aseettomana asevelvollisuuttaan suorittavaa ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettua palvelusta suorittavaa; sekä

3) puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettavaa oppilasta.

Sotilaita koskevia säännöksiä sovelletaan lisäksi rajavartiolaitoksessa sotilastehtävissä palveleviin sekä Suomen osallistumisesta Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön päätökseen perustuvaan rauhanturvaamistoimintaan annetussa laissa (514/1984) tarkoitettussa palveluksessa oleviin niin kuin siitä laissa erikseen säädetään.

## 28 §

### *Sota-aika*

Sota-ajalla tarkoitetaan tässä luvussa aikaa,

jona puolustustilalaissa (1083/1991) tarkoitettu puolustustila on voimassa. Tämän luvun sota-aikaa koskevia säännöksiä sovelletaan ainoastaan alueella, jolla puolustustila on puolustustilalain 3 §:n mukaan saatettu voimaan.

Sota-aikana ovat tämän luvun säännösten alaisia sotilaiden lisäksi:

1) puolustusvoimien muissa kuin 27 §:ssä tarkoitetuissa viroissa palvelevat ja ne puolustusvoimissa määräaikaiseen virkasuhteeseen virkamieheksi nimitetyt, jotka on määrätty muihin kuin sotilastehtäviin;

2) puolustusvoimien sotilaallisesti järjestetyissä joukoissa ja laitoksissa sitoumuksen ja muun kuin satunnaisen tai lyhytaikaisen työsuhteen perusteella palvelevat;

3) sotilasjohdon alaisiksi määrättyissä julkisissa laitoksissa sekä liikenne- ja tiedotuslaitoksissa palvelevat; sekä

4) yleisestä työvelvollisuudesta säädettyssä järjestyksessä puolustusvoimissa ja sotilasjohdon alaisissa, sotilaallisesti järjestetyissä joukoissa ja laitoksissa palvelemaan määrättyt.

Tämän luvun säännösten alaisia ovat sota-aikana lisäksi 2 momentissa mainittuja tehtäviä vastaavissa tehtävissä muualla kuin puolustusvoimissa palvelevat niin kuin siitä laissa erikseen säädetään.

## 29 §

### *Soveltamisrajoitukset*

Edellä 27 ja 28 §:ssä tarkoitettut henkilöt ovat siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään sotilasrangaistussäännösten alaisia sen ajan, jonka näissä säännöksissä tarkoitettu palvelus tai olosuhde kestää.

Asetuksella voidaan säätää, milloin se tämän luvun alaisen henkilön virka-asemaan tai tehtävien laatuun nähden katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, ettei sotilasrangaistussäännöksiä tai asetuksessa mainittavaa osaa niistä ole häneen sovellettava.

Sotavanki on tämän luvun sotilaita koskevien säännösten alainen ottaen huomioon, mitä 25 ja 26 §:ssä säädetään sekä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa määrätään.

Sotavankia, joka on päässyt pakenemaan omiin joukkoihinsa tai puolueettomaan maahan, mutta joutuu uudestaan vangiksi, ei saa enää tuomita rangaistukseen aikaisemmin

tekemästään 25 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta.

Rikoksesta, johon sotavanki on paon tai pakoyrityksen aikana syylistynyt ainoastaan pakonsa helpottamiseksi ja joka ei sisällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa, on hänet

tuomittava ainoastaan kurinpitorangaistukseen.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä  
kuuta .

## Laki

### sotilasoikeudenkäyntilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

#### 2 §

Sota-aikana käsitellään sotilasoikeudenkäyntiasiana lisäksi syyte 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta teosta rikoslain 45 luvun 28 §:n 2 tai 3 momentissa mainittua henkilöä vastaan, jos teko on kohdistunut toiseen soti-

lasrangaistussäännösten alaiseen henkilöön, puolustusvoimiin tai sanotuissa momenteissa tarkoitettuun laitokseen.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä  
kuuta .

## Laki

### asevelvollisuuslain 50 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 15 päivänä syyskuuta 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/1950) 50 a §, sellaisena kuin se on laissa 1169/1988, seuraavasti:

## 50 a §

Varusmiespalvelusta suorittavaa asevelvolista ei saa kieltää osallistumasta palvelusolosuhteittensa kehittämistä edistävään toimintaan, jos osallistuminen voi tapahtua

haittaamatta hänen palvelustehtäviensä suorittamista.

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä  
kuuta .

\_\_\_\_\_

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 2000

\_\_\_\_\_

